

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра ботаніки

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри ботаніки
біологічного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 15 від 16 березня 2021 р.)

Завідувач кафедри _____

Силабус дисципліни

Нетипове структурне різноманіття рослин

що викладається в межах ОПП ____ Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
за предметною спеціальністю 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Львів 2021

Назва курсу	Нетипове структурне різноманіття рослин
Адреса викладання курсу	вул. Грушевського 4, 79005, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра ботаніки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01-Освіта / Педагогіка, спеціальність 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Викладачі курсу	доцент кафедри ботаніки, канд. біол. наук, доцент Одінцова Анастасія Валеріївна
Контактна інформація викладачів	anastasiya.odintsova@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій (за попередньою домовленістю, на вул. Грушевського 4, ауд. 329)
Сторінка курсу	-
Інформація про курс	Дисципліна «Нетипове структурне різноманіття рослин» є вибірковою дисципліною за спеціальністю 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) для освітньої програми здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і викладається в 8 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою).
Коротка анотація курсу	У курсі «Нетипове структурне різноманіття рослин» розглядаються особливості анатомо-морфологічної будови тіла вищих рослин та методи її вивчення. Курс знайомить студентів з різноманітними тканинами, органами і біоморфами вищих рослин. Особлива увага приділяється рослинам з атиповою будовою і біологічними потребами. Розглядаються різноманітні відхилення у будові пагона і кореня, а також особливі життєві форми рослин, які важко піддаються класифікації.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Нетипове структурне різноманіття рослин» є ознайомлення студентів із основними і відхиленими варіантами будови вегетативного тіла вищих рослин у зв'язку з особливими напрямками адаптивної еволюції.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Бродович І.О., Бродович М.М. Атлас дерев та кущів Заходу України. – Львів, 1973. – 240 с. 2. Григора І. М., Алейніков І. М., Лушпа В. І. Курс загальної ботаніки: Підручник – Київ: Фітосоціоцентр, 2003. – 500 с.

	<p>3. Зиман С.М., Мосякін С.Л., Булах О.В., Царенко О.М., Фельбаба-Клушина Л.М. Ілюстрований довідник з морфології квіткових рослин: навч.-метод. посіб. – Ужгород: Медіум, 2004. – 156 с.</p> <p>4. Красільнікова Л.О., Садовниченко Ю.О. Анатомія рослин. – Харків: Колорит, 2004. – 237 с.</p> <p>5. Нечитайло В. А., Кучерява Л. Ф. Ботаніка. Вищі рослини. – Київ: Фітосоціоцентр, 2000. – 432 с.</p> <p>6. Новіков А., Барабаш-Красни Б. Сучасна систематика рослин. Загальні питання: навчальний посібник. – Львів: Ліга-Прес, 2015. – 686 с.</p> <p>7. Парпан В.І., Кокар Н.В. Морфологія рослин: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. – 332 с.</p> <p>8. Современные подходы к описанию структуры растения. Под. ред. Н.П.Савиных и Ю.А.Боброва. – Киров: Лобань, 2008. – 355 с.</p> <p>Допоміжна література:</p> <p>9. Жмылев П.Ю., Алексеев Ю.Е., Карпухина Е.А., Баландин С.А. Биоморфология растений: иллюстрированный словарь. Учеб. пособие. Изд. 2-е, испр. и доп. – Москва: 2005. – 256 с.</p> <p>10. Серебряков И.Г. Морфология вегетативных органов высших растений. – Москва: Советская наука, 1952. – 377 с.</p> <p>11. Серебряков И.Г. Экологическая морфология растений. Жизненные формы покрытосеменных и хвойных. – Москва: Высшая школа, 1962. – 378 с.</p>
Тривалість курсу	один семестр
Обсяг курсу	120 год., з яких 20 год. лекцій, 20 год. практик. занять і 80 год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу здобувач буде:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні типи анатомо-морфологічної будови пагона і кореня, • характеристику життєвих форм рослин за класифікаціями К.Раункієра і І.Серебрякова, • методи вивчення морфологічної будови органів рослини біоморф, <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аналізувати анатомо-морфологічну будову пагона

	і кореня; <ul style="list-style-type: none"> • укладати біоморфологічний опис рослини. • використовувати теоретичні знання і вміння для оцінки.
Ключові слова	Життєва форма, екоморфа, метаморфоз, морфогенез
Формат курсу	очний
	проведення лекцій, практичних занять і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Наведено у табл. 1
Підсумковий контроль, форма	залік у кінці семестру
Пререквізити	Викладання курсу базується на знаннях студентів, отриманих при вивченні курсів «Анатомія і морфологія рослин», «Ботаніка», «Загальна екологія», «Екологія рослин», «Еволюційна теорія». Цей курс є завершальним синтезом попередніх ботанічних курсів.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	лекції, презентація (ілюстрація, демонстрація), пояснення, дискусія.
Необхідне обладнання	персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми і операційні системи, проектор.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: <ol style="list-style-type: none"> 1. модульний контроль (за результатами засвоєння теоретичних знань): максимально – 50 балів; 2. доповідь на семінарі – максимально 10 балів за 1 доповідь, участь у дискусії – максимально 10 балів за семестр. 3. Реферат за результатами виконання самостійної роботи: максимально – 30 балів. Залік здобувач отримує на підставі додавання балів за всі види робіт.
Питання до заліку (замірів знань)	Питання до заліку містять тести з наступних тем: Визначення понять: життєва форма, екологічна група, форма росту, біоморфа, екобіоморфа. Типи галуження і системи наростання пагонів. Ритми розвитку пагонів. Вікові особливості рослин Морфологічні особливості пагонів різних екологічних груп Принципи класифікації життєвих форм рослин. Різноманіття життєвих форм дерев: дерева нормального типу, сукулентні дерева, сланкі дерева, геміепіфітні дерева.

	<p>Різноманіття життєвих форм кущів: нормального типу, сукулентні, сланкі, ліаноїдні кущі.</p> <p>Різноманіття життєвих форм наземних трав'яних рослин. Трави сезонного і безсезонного клімату.</p> <p>Підземні та надземні метаморфози органів рослини.</p> <p>Різноманіття життєвих форм водяних рослин.</p> <p>Положення концепції архітектурних моделей дерев та моделей пагоноутворення трав.</p> <p>Особливості способу життя та будови вегетативних органів епіфітів, ліан, рослин-подушок.</p> <p>Особливості способу життя та будови вегетативних органів напівпаразитичних та паразитичних рослин.</p> <p>Особливості способу життя та будови вегетативних органів комахоїдних рослин.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершенню курсу

Таблиця 1

Схема курсу «Нетипове структурне різноманіття рослин»

Тижень	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Додаткова література / ресурс для виконання завдань (за потреби)	Термін виконання
1	Вступ. Морфологія рослин як наука. Галузі морфології. Методи вивчення будови тіла рослини.	Лекції – 2 год, Практ. роб. – 2 год, самост. робота – 8 год	5, 6,	1 тиждень
2	Тканинні основи організації тіла вищих рослин. Функції меристем та постійних тканин. Екологічні групи рослин	Лекції – 2 год, Практ. роб. – 2 год, самост. робота – 8 год	4, 5	1 тиждень
3	Основні закономірності будови і функціонування пагонів. Вікові стани рослин. Фенологічні стани рослин.	Лекції – 2 год, самостійна робота – 2 год	3, 7, 10	1 тиждень
4	Класифікації життєвих форм рослин. Ефемери та ефемероїди.	Лекції – 4 год, Практ. роб. – 2 год, самост. робота – 8 год	5, 7, 9	1 тиждень
5	Життєві форми дерев та методи їхнього аналізу. Поняття про	Лекції – 2 год, Практ. роб. – 2	1, 2, 6, 8, 11	1 тиждень

	архітектурні моделі деревних рослин	год, самот. робота – 8 год		
6	Життєві форми кущів і напівдеревних рослин. Сланкі рослини і подушки	Лекції – 4 год, Практ. роб. – 2 год, самот. робота – 8 год	1, 2, 11	1 тиждень
7	Життєві форми наземних трав та методи їхнього аналізу. Моделі пагоноутворення трав'яних багаторічників за Т.І.Серебряковою.	Лекції – 4 год, Практ. роб. – 2 год, самот. робота – 8 год	6, 8	1 тиждень
8	Життєві форми водяних трав. Модульний підхід до аналізу життєвих форм. Ростові одиниці, метамери, модулі.	Лекції – 2 год, Практ. роб. – 2 год, самот. робота – 8 год	6, 8	1 тиждень
9	Особливі життєві форми. Ліаноподібні трав'яні полікарпіки та монокарпіки. Епіфітні полікарпічні трави.	Лекції – 2 год, Практ. роб. – 2 год, самот. робота – 8 год	7, 9	1 тиждень
10	Паразитні і напівпаразитні рослини. Мікотрофи і мікопаразити. Комахоїдні рослини.	Лекції – 2 год, Практ. роб. – 2 год, самот. робота – 8 год	5, 9	1 тиждень

Автор

Анастасія ОДІНЦОВА

"Погоджено"

Голова методичної ради біологічного факультету

Віталій ГОНЧАРЕНКО

" 10 " 02. 2021 р.

Гарант ОПП

Віталій ГОНЧАРЕНКО

" 10 " 02. 2021 р.